

Viies lasteaiaõpetajate eesti keele koolitusseminar

4. ja 5. detsembril 2014. aastal korraldati Tartus Eesti Kirjandusmuuseumis lasteaiaõpetajate eesti keele koolitusseminar “Virvipuu, värvipuu, üle metsa möödupuu?”. Viiendat korda toimuva keeleseninari eesmärk oli tutvustada lasteaiaõpetajatele võimalusi emakeelepõhiste kultuuriväärtuste kujundamisel. Seminari keskmes olid eesti keel ja värvid/värvused, tutvustati värvide temaatikat keeles, kultuuripärandis ja folklooris.

Seminari esimesel päeval kuulati akadeemilisi ettekandeid värvinimedest eesti ja teistes soome-ugri keeltes. Eesti Keele Instituudi direktor Urmas Sutrop tegi avaettekandega teemasse sissejuhatuse ja vastas üldistele küsimustele, miks ja kuidas keeleteadlased värve uurivad, ning andis ülevaate erinevatest uurimisviisidest ja teooriatest, peatudes ka eesti keele põhivärvinimedel. Luunja Keskkooli õpetaja Agne Solba kirjeldas mõned aastad tagasi kooliõpilaste seas korraldatud uurimust, mille eesmärk oli välja selgitada, kuidas õpilased tunnevad põhivärve, kuidas tuletatakse uusi toone ja kui erinev võib olla inimeste värvitaju. Eesti Keele Instituudi vanemteaduri Vilja Oja ettekandes oli tähelepanu suunatud värvisõnade loomele ja tähendusele, esineja tutvustas eesti värvinimetuste süsteemi, mis põhineb 20. sajandi jooksul kõneldud eesti kirjakeele ja murrete sõnavara analüüsil ja mis sisaldab kokku üle 1400 eri värvinimetuse (sh 350 erinevat punase nimetust, 252 erinevat halli värvi nimetust jne). Väga emotsionaalse ja praktilist laadi ettekande pidas Tallinna Tähekesse lasteaia eesti keele õpetaja Lea Maiberg, kes kirjeldas oma kogemusi vene lasteaia 4–5aastaste laste eesti keele õpetajana. Esineja näitas, kuidas tutvustada ja õpetada keelt värvide kaudu, sealjuures tegeletakse iga värviga süstemaatiliselt kaks-kolm nädalat.

Esimese koolituspäeva pärastlõunal toimus Teaduskeskuses Ahhaa töötuba “Värviline maailm”, milles värskendati anatoomilisi teadmisi selle kohta, kuidas toimub värvide nägemine ja mida selleks tarvis on. Osalejad said praktiliste ülesannete abil testida oma värvide eristamise oskust ning vaadata, millisena paistab maailm läbi värviliste prillide. Päeva lõpetas värviteemale kohaselt Vanemuise etendus “Punamütsike”, mida mängiti Teatri Kodus.

Teise päeva ettekanded olid pühendatud meid ümbritseva värvimaailma sõnastamisele rahvaluule ja pärimustekstide keeles. Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule dotsent Tiiu Jaago kõneles värvinimetustest eesti regilaulukeeles, näidates, kuidas värvimotiividega võivad olla seotud laulumotiivid kui terviklikud kujutuspildid. Eesti Kirjandusmuuseumi vanemteadur Piret Voolaid vaatles värvide ja mõistatuste suhteid ning tõi esile värvinimetuste rohkuse kõige vanemas mõistatuste kihis ehk nn klassikalistes mõistatustes. Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna doktorant ja muinasjutuprojekti assistent Kärri Toomeos-Orglaan pidas põneva ettekande värvidest muinasjuttudes. Eesti Rahva Muuseumi giid-metoodik Virve Tuubel näitas muuseumi võimalusi värviteema käsitlemisel ja esitles eriprogrammi “Kirju-mirju värvimaailm”, mille abil tutvustatakse värve eesti rahvakultuuris ja värvisõnu eesti keeles.

Koolitusseminari kava, lisamaterjalide ja ettekannete esitlusfailidega on võimalik tutvuda kodulehel <http://www.folklore.ee/kp/lp/2014/index2.html>. Seminari korraldasid

Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Kirjandusmuuseum ja Emakeele Selts. Seminar sai teoks tänu Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Emakeele Seltsi toetusele.

Esimene mitme institutsiooni koostöös (eelnevail aastail on korraldajate hulgas olnud ka Eesti Rahva Muuseum, Tartu Ülikooli Eestikeskus) teoks saanud koolitusseminar toimus 2010. aasta sügisel ja just sel seminaril sai alguse kogu Eestit hõlmav lasteaiapärimuse kogumise võistlus, millest võttis osa sadakond lasteaednikku ja rahvaluulearhiivi jõudis suurepärase materjal lasteaiaga seotud traditsioonidest. Teave varasemate koolituste kohta on leitav kodulehelt <http://www.folklore.ee/kp/lp/>.

Koolitusseminaride korraldamisest on saanud hea traditsioon ja 2015. aastal võib Tartus oodata juba kuuendat lasteaiapärimuse eesti keele koolitusseminari.

Piret Voolaid

Eestlaste kultuuripidu “Üle ilma”¹

On tore aduda, et kuigi Eesti Vabariigi taasiseseisvumisest on möödas juba 24 aastat ja Kesk-Lääne Eesti Noorte Koondise (KLENK) esimesest ametlikust üritusest Chicagos 57 aastat, pole eestlaste kokkusaamistae vaibunud. Tänavu 22.–31. jaanuarini laeval Ruby Princess korraldatud kohtumisel liitus KLENKiga ka IEP (Idaranniku Eesti Päevad), peakorraldajaina tegutsesid Floridas Boca Ratonis elavad Rein ja Anne Luning. Laevale tuli kohtuma 580 eestlast 15 riigist. KLENK-IEP pidustusele andis 22. jaanuaril vägeva avaakordi meeskoorikontsert (46 lauljat dirigidid Jüri Rent ja Siim Selis) kuival maal, Boca Ratonis (Florida) Pauluse kirikus. Suur 450 kohaline saal oli puupüsti täis kohalikke eestlasi, lisaks eestlaste tuttavad ja sõbrad USAst. Päev enne laevale minekut kohtuti Fort Lauderdale’is asuvas hotellis. Hilisõhtuni tehti lauluproove kontserdil esinemiseks, kuna Euroopa eestlaste projektikoori asutaja ja dirigent Kalev Lindal võttis oma tiiva alla lauljaid mitte ainult Euroopast vaid ka Kanadast ja USAst. Lisaks harjutati kooslaulmist ka Eesti ansambliga Curly Strings. Oli ju peo kontserdil kavas laulda Eesti 2014. aastal muusikaauhinna võitnud parima albumi laulu “Üle ilma”.

KLENK-IEP programmist võis igäüks leida endale midagi huvitavat ja valikute tegemine oli üsna tihti raske. Lisaks trükitud programmile pakkusid vabatahtlikud hommikuti valikuabi infolauas.

Sõpruspäevadel esinesid tunnustatud teadlased. Prof Jaak Rakfeldt (Lõuna Connecticuti Riiklik Ülikool, New Haven) rääkis teemal “Kognitiivne/dialektiline käitumisteraapia kui tervise edendamise strateegia”. Indianapolise Ülikooli emeriitprofessor Ain Haas tegi ettekande rahvapillitraditsioonide taaselustamise kohta. Huvitava ettekande “Sillad, kosmos, molekulid” tegi Keto Soosaar (on töötanud NASAs, USA lennuväes ja Euroopa kosmoseagentuuris ESA). Tihti Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri külalisdirigendina esinenud Taavo Virkhaus rääkis dirigentide saladustest ja telgitagustest. Tallinna Ülikooli vanemteadur Iivi Zajedova kõneles rahvatantsuharrastuse rollist omakultuuri hoidmisel. Loengud peeti enamasti kahes keeles (eesti ja inglise).